DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 27.06.2024

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Autor: Szymon Walkowski

Tytuł rozprawy: Młynarstwo wodne w średniowiecznej Europie w świetle badań archeologicznych

Promotorzy: prof. dr hab. Jacek Poleski, dr Przemysław Nocuń (promotor pomocniczy)

Data przygotowania streszczenia: 11.07.2023 r.

Celem przygotowanej rozprawy doktorskiej było ukazanie możliwości i znaczenia archeologii w badaniach molinologicznych średniowiecznych młynów wodnych odkrytych na terenie Europy. Główny przedmiot badań stanowi 200 badanych archeologicznie młynów wodnych, odkrytych na terenie 15 krajów. W pracy zarysowano historię badań nad młynarstwem wodnym, zaprezentowano metody stosowane we współczesnych badaniach molinologicznych, przedstawiono sylwetki wybranych badaczy tematu wraz z ich dokonaniami oraz oceniono stopień rozpoznania archeologicznego młynów wodnych. Ponadto zbadano sposób postrzegania młynarza, jego rolę i znaczenie w społeczeństwie średniowiecznym oraz dokonano analizy kwestii prawnych związanych z młynarstwem. Zaprezentowano elementy mechanizmu młyńskiego, w tym również warianty kół młyńskich oraz zidentyfikowano gałęzie przetwórstwa, w których w średniowieczu stosowano młyny wodne. Przeanalizowano antyczne korzenie młynarstwa, początki młynarstwa średniowiecznego w poszczególnych częściach Europy oraz znaczenia władców, szlachty, duchownych, mieszczan i chłopów w procesie rozprzestrzeniania i rozwoju tej technologii. Dokonano charakterystyki "typowego" młyna łodziowego, kompleksu młyńskiego oraz przedstawiono jego unikatowe warianty regionalne. Ostatnie rozdziały zostały poświęcone zabytkom ruchomym znajdowanym podczas badań młynów wodnych oraz innym typom młynów działających w średniowieczu, zestawiając je z młynami wodnymi.

Tematyka dysertacji wpisuje się w zakres archeologii historycznej. Umożliwiło to skorzystanie z wybranych źródeł innych niż archeologiczne. Źródłami pomocniczymi poddanymi analizie były wyniki badań prezentowane przez etnografów, filologów, historyków czy historyków sztuki. Uwzględnienie wyników badań kilku dyscyplin naukowych pozwoliło uzyskać szerszą perspektywę badanego zagadnienia.

Szymon Walkowski

DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 27.06.2024

Summary of the doctoral dissertation

Author: Szymon Walkowski

Title: Water milling in medieval Europe in archaeological research.

Supervisors: prof. dr hab. Jacek Poleski, dr Przemysław Nocuń (promotor pomocniczy).

Date: 10.06.2024

The aim of this doctoral dissertation was to show the potential and significant role of archaeology in research of the European medieval watermills. The main subject of the studies was 200 watermills located in 15 countries that were discovered during the archaeological excavations. The doctoral thesis presents the history of watermills research, methods that are used in molinology modern studies, profiles of selected researchers along with their achievements and rating of archaeological recognition of watermills. In addition, the dissertation depicts the role and importance of miller in medieval society and legal requirements related to the milling process. Elements of the milling apparatus (including variants of waterwheels) were analysed as well as the branches of manufacturing to which the watermills technology has been implemented. The next part of the dissertation has been dedicated to the ancient origin of milling technology and the beginnings of watermills in different parts of Europe. The role of kings, dukes, lords, nobles, orders, burghers and peasants in the process of spreading and developing this technology were taken into consideration as well. The characteristics of a "typical" boat mill, mill complex and its unique regional variants are the topics of the next part of the dissertation. The last chapters focused on the interpretation of artefacts discovered during the excavations of water mills and description of other types of mills that have been used in the Middle Ages.

Since the subject of these studies is a part of historical archaeology, the selected non-archaeological sources have been considered. The research results of ethnographers, philologists, historians and art historians have been included. Taking into account the contribution from several scientific disciplines allowed to obtain a wider perspective of the scientific problems raised in these studies.

Szymon Walkowski